

Ha beszédhibás a gyerek

Ha a gyerek beszédhibás, az általában összetett probléma: hangképzőszervi problémák és lelki okok egyaránt okozhatják.

A beszédet, az anyanyelvét minden kisgyerek az anyukájával szoros közösségben élve tanulja meg. Háromhónapos korukig csak sírással kommunikálnak a babák, csak azután kezdenek el másmilyen, sokáig kizárólag a szülők számára érthető hangokat is kiadni. Egyéves korukra már kísérleteznek különböző, számukra egyszerűen kimondható hangokkal, és próbálják másolni a hallott szavakat, szótagokat.

Egyéves kor után sok kisgyerek már majdhogynem érthetően beszél, sok másik pedig csak egy-két, nagyjából érthető szót ismételtet. A legtöbb gyermek két, két és fél éves korára már megérteti magát, tehát az anyanyelvén sikeresen kommunikál, bár előfordul - főleg fiúknál - , hogy ez az állapot az óvodáskorig kitolódik. Sok esetben azonban a beszéd valamiféle torzulással jelenik meg: a csemete az oviban dadog, pöszén vagy sejtelenül hadar. Ha ez a probléma tartós, érdemes logopédus segítségét kérni, aki a kicsi beszédhibájának pszichológiai hátterét is igyekszik majd kideríteni: sok esetben ugyanis lelki probléma áll a háttérben.

Későn beszél - lehet, hogy csak szegénylős?

Szaknyelven diszfáziának nevezik azt a jelenséget, amikor a kisgyerek még akár három-négyéves korában is alig beszél, és akkor is csak lassan halad előre a fejlődésben. Ha ez a probléma nemcsak enyhe formában fordul elő, akkor megjelenhetnek hanghibák, nyelvtani tévedések, szótagcserék, és egyéb, testi tünetek is, mint amilyen a fáradékonyság vagy az agresszivitás. Fizikai okai lehetnek a születés közben elszenvedett sérülések, genetikai okok, koraszülöttség vagy beszédben nem túl gazdag környezet.

Emellett lelki okok is állhatnak a háttérben, például olyan trauma következménye is lehet a "hallgatagság", amit a kicsi nem tudott feldolgozni - természetesen azért nem minden esetben kell traumára gyanakodni, ha a kisgyerek hároméves korára sem beszél, más módon viszont nagyon jól kifejezi magát.

A nehezen beszélő gyerek általában szegénylős is: esetleg anyának elszuttog egy-két szót, de ha egy idegen néni közeledik, akkor makacsul megnémul, és akár napokig nem hajlandó újra megszólalni. Ennek oka lehet félelem, dac és az eleve befelé forduló lelki alkat. Az szegénylős típusú gyerekek egyébként is nehezen barátkoznak vagy nyílnak meg, viszont például a rajzaikban igen színes és gazdag belső világot mutatnak meg. Az óvodában vagy az iskolában nehézséget okozhat, ha szerepelni vagy felelni kell, mert stressz vagy nyomás alatt a gyerek még inkább bezárul.

A megkésett beszéd háttérben ezeken kívül egyes elméletek szerint a túlzott szigorúság is állhat, vagy ha a gyerek retteg például az apjától

vagy a tanárától, és a félelem egész egyszerűen tartósan megbénítja a nyelvét. Akármilyen is a probléma oka, már azzal segíteni tudod otthon, ha nem erőlteted a beszédet, hanem izgalmas játékokat, mondókákat találsz ki, amivel mókásan fejlesztheted a beszédét - ezen kívül persze érdemes logopédussal is konzultálnod.

Pöszesség - féltékenységre is utalhat

Pöszesség alatt a szaknyelv az artikuláció zavarát érti, és különböző súlyossági fokokat különböztet el. Négyéves korig nem érdemes megijedni, mert élettani jelenség, így nem szükséges orvoshoz vinni. Ha azonban a probléma végigkíséri az óvodáskort is, már tanácsos behatóbban foglalkozni vele: először is vidd el orvoshoz, mert elképzelhető, hogy csupán egy lenőtt nyelv, megduzzadt orrmandula vagy fogazati eltérés okozza.

Lelki okok között szerepelhet valami olyan érzelmi trauma, ami a beszédfejlődés időszakában érte a kicsit. A kihívásoktól, szülőitől való elszakadás miatti félelem is okozhat pöszeséget: az iskolába készülő gyerek hirtelen sejtíteni vagy pöszézni kezd, hogy ezzel késleltesse a féltelmesnek tűnő iskolakezdést. Testvér születésekor is megjelenhet ilyen probléma: amikor a kistesó beszélni kezd, neki elnézik a beszédhibákat és nagyokat nevetnek rajtuk. Ha a nagytestvérben elnyomott féltékenység dül emiatt, ő is elkezdhet hibásan beszélni a vágyott figyelem elérése miatt.

A kistesó érkezésére sok gyerek eleve úgy reagál, hogy az addig elért fejlettségi szintjéből alább ad, "kisbabásodik", ha féltékenységet érez. Az egyenletes figyelem - és a kistesó érkezésével kapcsolatos változások átbeszélése - nagyon fontos, ha azonban nem erről van szó, otthon a szájizmok edzésével segíthetsz a gondokon, például igyon a gyerek sokat szívószállal. Emellett a logopédiai kivizsgálás se marad-

jon el.

Dadog - a szorongás jele is lehet

Kisgyerekeknél a leggyakoribb beszédzavar a dadogás. Kiskori epilepsziás rohamok, de genetikai hajlam következménye is lehet, valamint lelki okok is állhatnak a háttérben. Utóbbiak közül a leggyakoribb a szorongás: a kisgyerek lelki problémájának - amiről beszélni nem tud - fizikai kivételéseként jelenik meg a dadogás. A szorongás mögött aztán számtalan ok állhat, a túlzott szülői szigortól az esetlegesen elszenvedett komolyabb érzelmi traumákig. Az óvodába, iskolába kerülő gyereknél a ráirányuló figyelem is okozhat beszédzavart, például ha felállva a többieknek kell elmondania egy verset vagy felelni kell kimenni. Ilyen esetekben tovább fokozza a bajt, ha a társai vagy akár a felnőttek ki-gúnyolják.

A dadogás sokféle terápiával orvosolható sikeresen, de általában a lelki blokkot feloldva lehet a legjobb eredményt elérni - ehhez idő és megfelelő szakember szükséges. Otthon úgy segíthetsz, ha nem szidod meg a dadogás miatt, és nem fejezed be helyette türelmetlenül a mondatot. A türelem és a kedves, nyílt, elfogadó légkör nagyon jól tesz.

Szerző: Fessler Emma
life.hu

Ahogy a dolgok elromlanak

Az emberi problémák sokszor jönnek maguktól. De súlyosbodni azáltal szoktak, hogy meg akarják oldani őket. Rossz a gyerek? Rászólunk. Még mindig rossz? Ráordítunk. Még mindig rossz? Megverjük. Még mindig rossz? Az is marad.

Vagy vegyük a tipikus pánikbetegeket. Mindenáron teljesen tünetmentes akar lenni. Elege van a tünetekből, elege van a rosszulletekből. Szorong minden apró tünettől, mert a roham kezdetének tekint. És ettől van a roham, és a folyamatos rettegés. A pszichiátria készségesen a segítségére siet, gyógyszert ír fel a tünetek ellen. De a tünetek nem szűnnek meg. Akkor még erősebb gyógyszerek következnek. De a tünetek nem szűnnek meg, sőt: már a gyógyszer-mellékhatások is tünetek. Minél inkább a tünetmentességre koncentrálnak, annál súlyosabbá válik a helyzet. Így működik minden fóbia is: minél jobban igyekszünk elkerülni a szorongást kiváltó helyzetek számát, annál több dologtól kezdünk félni, s annál jobban beszűkül az életterünk.

Emberek hosszú éveket töltenek el abban a reményben, hogy majd a másik végre megváltozik. De az csak iszik, vagy nőzik, vagy veszekszik, vagy féltékeny, vagy továbbra sem kívánja a szexet, vagy rendetlen, vagy ... Mit teszünk annak érdekében, hogy megváltozzon? Szóvá tesszük, megbeszéljük, összevesszük, elhidegülnünk, elköltözzünk? De a másik nem változik. Valójában mindig ugyanazt tesszük, csak egyre erőteljesebben, s ettől a dolgok egyre jobban elfajulnak.

Gyakori probléma az elalvási nehézség. Fontos volna elaludni, mert holnap nehéz nap vár rám. De már tíz perce nem megy. Mi lesz, ha nem tudok elaludni? Urísten, már egy órája fekszem, és még nem alszom. Egyre görcsösebben igyekszem elaludni. Látom magamat, ahogy holnap kóválygok, s nem látok ki a fejemből. Szívem hevesen kalapál. Tessék már elaludni! Na ugye, ebből nem szokott pihentető édes alvás lenni. Aztán jön a következő este az előző éjszaka borzalmas emlékével és ez így megy egészen a krónikus alvászavarig. Akkor jön az altató, majd a még erősebb altató...

Vagy itt vannak az örök fogyókúrák. Már százszor nekifutottak, olykor sikerült is lefogniuk, de aztán mindig ugyanott tartanak. Minden fogyókúra, nullkalóriás orvosi fogyasztás, meggyűrűzött gyomor elhibázott, mert mindegyik csak ugyanazt akarja egyre durvább módon: fogyasztani.

Mi hát a Változás?

Gyerekkoromban beírtak egy úszótanfolyamra. Nem merem felfeküdni a vízre, mert félttem, hogy elsüllyedek. Az edző ordított. Annál kevésbé merem. Felfektetett a vízre. Ekkor már rettegettem. Büntetéseket helyeztet kilitásba. Ez ment hetekig. Nem tanultam meg úszni. Tőle nem. De még azon a nyáron a strandon felfedeztem, hogy milyen érdekes nyitott szemmel a víz alatt lenni. Elkezdtem a víz alatt mászkálni, majd végül megtanultam víz alatt úszni. Többet már nem félttem ráfeküdni a vízre. Azóta tudok úszni. Az igazi változás nem az volt, hogy megtanultam fönnmaradni a vízen, hanem, hogy megtanultam a víz alatt lenni.

A látszatváltozás mindig logikus, de ritkán vezet eredményre. A látszatváltozás lényege, hogy mindig ugyanazt tesszük egyre nagyobb erővel. Mint az oroszok Csecsenföldön, vagy az amerikaiak Irakban. Ezt a helyzet eszkálarálódásának nevezzük.

A valódi változás útjára nem könnyű rájönni, mert sokszor illogikus, paradox. Sokszor az vezet el a változáshoz, ha azt csinaljuk, ami elől addig menekültünk.

Az a pánikbeteg gyógyul meg örökre, aki elfogadja tüneteit, vagyis nem kezd el szorongani egy hevesebb szívdobogástól, egy szédüléstől, egy mellkasi szorító érzéstől. A pánik ugyanis nem más, mint egy rossz megoldási kísérlet eszkálarálódása. A tünetmentesség túlhatása. Egy nő pánikkal járt hozzám. Apja korán elhagyta őket. Most felnőtt fejjel mégis ő látogatta rendszeresen, de mindig pánikrohamot kapott az odafele vezető úton. Egy nap dugóba került, és olyan heves rosszullete alakult ki, hogy úgy érezte ütött az utolsó perce. Ekkor hirtelen az jutott eszébe, hogy nem azért megy a papájához, mert kell, hanem mert szereti őt. A rosszulletek megszűntek. Nem a tünetet, hanem az érzést kellett megváltoztatnia.

Egy híres történet szerint egy közlekedési félelmelettől szenvedő férfi egy nap úgy döntött, inkább öngyilkos lesz, de nem élhet tovább a lakásba bezártan. Azt gondolta, ha beül a kocsijába, már ott szörnyet hal. De nem történt semmi. Elindult, de semmi. Felment egy magas hegy tetejére, kiszállt, lenézett a mélységbe - és meggyógyult.

Kolleganóm egy konferencián készületlenül adott elő - a szorongásról. Persze már eleve szorongásai miatt halogatta a felkészülést is, de a végzet így is, úgy is beteljesült: ott állt a rémisztő szakértő tömeg előtt, és hangja egyre jobban elment. Ekkor végső kétségbeesésében elcsukló hangon azt suttogta: "mióta a szorongással foglalkozom, egyre jobban szorongok". A hallgatóságból kitört a nevetés, és kolleganóm innentől vidáman és könnyedén mondta végig mondókáját. Mert már nem volt mit vesztítenie.

Szerző: Szendi Gábor
Forrás: tenyek-tevhitek.hu

